

«Жылалды » № 8-орто мектеби

Мугалимдердин
ЭТИКАЛЫК
КОДЕКСИ



Мектеп директоры: *Жу. Эшенкулова*
2021-2022-ж

Мугалимдердин этикалык кодекси

1. Мугалим ар тараптуу жана жагымдуу болууга тийиш, класста окуу жана тарбиялоо иштерин жүргүзөт
2. Мугалим окуучуга мээрим төгүүсү, боорукердик менен мамиле жасоого тийиш
3. Мугалим окуучугу кам көрүш керек, ага ачык-айкын мамиледе болуусу зарыл
4. Мугалим дайыма шайыр, тамашакөй болот, дайыма убакытты туура так пайдаланат
5. Мугалим окуучулардын укуктарын жана кызыкчылыктарын коргойт, алар менен бирдикте педагогикалык этиканын негизинде мамиле түзөт
6. Мугалим мектептин иш кагаздарын өз убагында туура жана так толтурат
7. Мугалим өзүнүн үстүнөн көп изденүү менен иштеп, өз билимин өркүндөтөт курстардан өтөт
8. Мугалим ар бир окуучунун оюн уга билүүсү керек жана оор кырдалга кабылган балага жардам берет
9. Мугалим окуучулардын жааматын түзүп, аларга ыймандуулукту, боорукердик мамилесин калыптандырат
10. Мугалим дайыма ой жүгүртүү менен проблемаларды чечет
11. Мугалим окуучуну сүйүп, анын оюн, ички сезимдерин сыйлоого тийиш, жардам берет
12. Жогорку кесиптик денгээлде сабактарды өтөт жана сабактарынан жетишпеген артта калган окуучулар менен иштешет, окуучуларды предметтик олимпиадаларга жана ар кандай КВН конкурстарына катыштырууга даярдайт
13. Мектепте техникалык коопсуздук эрежелерин, санитардык гигиеналык режимдердин талаптарынын сакталышын көзөмөлдөйт
14. Мугалим педагогикалык кенештерин заседаниелерине, педагогикалык консилиумдарга, усулдук кенештерге, усулдук семинарларга түздөн түз катыша алат
15. Мугалим класстан тышкаркы иштерди өткөрүү мезгилде окуучулардын ден соолугун өмүр коопсуздугуна тикеден тике жекече жооп берет

Мугалимдин этикасы

Педагогикалык этика – мугалимдин ыймандык, адеп-ахлактык жактары жөнүндөгү илим. Педагогдун ыймандуулугу анын аң-сезиминдеги, жүрүм-турумундагы, мамилелериндеги көрүнүштөрдөн жана ишмердигинен билинет.

Педагогикалык этика мугалимдин жүрүм-турум адеп-ахлактык сапаттарына жана адеп-ахлактык көрсөтмөлөрүнө, алардын маданий жүрүм-турум негиздерин өздөштүрүүсүнө, конструктивдүү жүрүм-турум чеберчилигине жана ар кандай курактагы жана өнүгүү өзгөчөлүктөрүндөгү балдар менен мамиле түзө билүү жөндөмүнө ээ деп болжолдойт.

Педагогикалык этика төмөнкү компоненттерди камтыйт.

- Педагогикалык маданият.
- Педагогикалык такт.
- Моралдык көрсөтмөлөр
- Мугалимдин кесиптик ар-намысы
- Педагогикалык акыйкаттык
- Кесиптик квалификация

Мугалимдин ишкердик баарлашуу этикасы.

Ишкердик баарлашуунун этикасы мугалимдин төмөнкүлөр менен болгон мамилесинен көрүнөт.

- Билим берүү мекемесинин жетекчилиги менен болгон мамилесинен
- Башка мугалимдер менен болгон мамилесинен
- Социалдык чөйрө-башка социалдык институттар жана жарандар менен болгон мамилесинен

Ишкердик баарлашуунун этикасы мугалимдин кесиптик этикасынын маанилүү компоненти болуп саналат

Ишкердик баарлашуунун этикасы билим берүү чөйрөсүндө кесиптик мамилелерди куруунун бир катар эрежелерин камтыйт. Аларга төмөнкүлөр кирет:

1. Адеп-ахлактык абсолюттук чындыгы жок, башкалардын этикалык жүрүм-турумун айыптай турган соттор болбошубуз керек. Башка бирөөнүн (мисалы, кесиптештин) кетирген каталарын соттой албайбыз жана өзүнүзгө коюлган талаптарды, милдеттерди билиштиз керек.
2. Башкалардын бизге болгон мамилеси, алардын баарлашуусу жана этикалык өз ара аракетин толугу менен бизден жана биздин жүрүм-турумубуздан көз каранды.
3. Этикалык мамилелерди куруу ар бир мугалим өзүнөн башташы керек.
4. Чыныгы эмес убадаларды бербениз
5. Жумушуңузга жоопкерчилик менен мамиле кылыңыз

Мугалимдин этикасы

Педагогикалык этика – мугалимдин ыймандык, адеп-ахлактык жактары жөнүндөгү илим. Педагогдун ыймандуулугу анын аң-сезиминдеги, жүрүм-турумундагы, мамилелериндеги көрүнүштөрдөн жана ишмердигинен билинет.

Педагогикалык этика мугалимдин жүрүм-турум адеп-ахлактык сапаттарына жана адеп-ахлактык көрсөтмөлөрүнө, алардын маданий жүрүм-турум негиздерин өздөштүрүүсүнө, конструктивдүү жүрүм-турум чеберчилигине жана ар кандай курактагы жана өнүгүү өзгөчөлүктөрүндөгү балдар менен мамиле түзө билүү жөндөмүнө ээ деп болжолдойт.

Педагогикалык этика төмөнкү компоненттерди камтыйт.

- Педагогикалык маданият.
- Педагогикалык такт.
- Моралдык көрсөтмөлөр
- Мугалимдин кесиптик ар-намысы
- Педагогикалык акыйкаттык
- Кесиптик квалификация

Мугалимдин ишкердик баарлашуу этикасы.

Ишкердик баарлашуунун этикасы мугалимдин төмөнкүлөр менен болгон мамилесинен көрүнөт.

- Билим берүү мекемесинин жетекчилиги менен болгон мамилесинен
- Башка мугалимдер менен болгон мамилесинен
- Социалдык чөйрө-башка социалдык институттар жана жарандар менен болгон мамилесинен

Ишкердик баарлашуунун этикасы мугалимдин кесиптик этикасынын маанилүү компоненти болуп саналат

Ишкердик баарлашуунун этикасы билим берүү чөйрөсүндө кесиптик мамилелерди куруунун бир катар эрежелерин камтыйт. Аларга төмөнкүлөр кирет:

1. Адеп-ахлактык абсолюттук чындыгы жок, башкалардын этикалык жүрүм-турумун айыптай турган соттор болбошубуз керек. Башка бирөөнүн (мисалы, кесиптештин) кетирген каталарын соттой албайбыз жана өзүңүзгө коюлган талаптарды, милдеттерди билиштиңиз керек.
2. Башкалардын бизге болгон мамилеси, алардын баарлашуусу жана этикалык өз ара аракетин толугу менен бизден жана биздин жүрүм-турумубуздан көз каранды.
3. Этикалык мамилелерди куруу ар бир мугалим өзүнөн башташы керек.
4. Чыныгы эмес убадаларды бербениз
5. Жумушуңузга жоопкерчилик менен мамиле кылыңыз

6. Жумуш менен жеке жашоону айырмалоо б.а досторуңуз, үй бүлөңүз жана башка жакын адамдарңыз менен иштесеңиз дагы, жумуш мамилелерин жеке мамилелерди бөлүшүңүз керек.

7. Билим берүү иш-чараларынын бардык катышуучуларынын укуктарын жана эркиндиктерин сыйлаңыз.

Ушул багыттардын бардыгы педагогикалык этика түшүнүгүн түзөт. Алардын сакталышы алардын педагогикалык чеберчилигин иште колдонуу үчүн зарыл.

Окуучулар жана ата-энелер, жетекчилик жана тышкы мекемелер менен болгон мамилелерде кесиптик этиканы сактоо үчүн мугалим кесипкөйлүк чеберчилигин өркүндөтүп, өз алдынча окуп, чыгармачыл мамилени колдонуш керек.

Окуучулар менен жакшы мамилелерди түзүү үчүн тарбиячылар төмөнкүлөрдү жасашы керек.

1. Байланышта сылыктыкты көрсөтүңүз. Окуучуну мазактоого, анын кадыр-баркына шек келтирүүгө жол берилбейт.
2. Маданий баарлашуунун эрежелерин сактаңыз.
3. Баарлашуунузду этикалык стандарттарга негиздениз.
4. Балага жогорулатылган талаптарды койбонуз.
5. Балаңызга үнүңүздү көтөрбөнүз.
6. Катаал лексиканы жок кылыңыз.
7. Окуучунун инсандык касиетине урмат көрсөтүңүз.

Мугалимдин бардык талаптары чыныгы жана окуучулар үчүн ылайыктуу болушу керек. Аларды сылыктык менен жана токтоолук менен билдирүү сунушталат. Сиз суроо –талапка эмоционалдык компонентти кошо албайсыз. Мындан тышкары, талапты билдирүү ыкмасы бала үчүн жагымдуу жана жагымдуу болушу керек. Бул анын ушул талапты аткарууга болгон кызыгуусун күчөтөт.

Мугалим өзү үчүн баарлашуунун жана окуучулар менен мамиле түзүүнүн белгилүү бир стилин өнүктүрүшү керек. Бул балдардын алдында авторитетти калыптандырууга жана билим алуусуна, таанып билүүсүнө жана өнүгүүсүнө ошондой эле мугалимдин өзүнүн кесиптик функцияларын аткаруусуна жагымдуу атмосфераны түзүүгө мүмкүндүк берет.

Мугалим балдарга насаатчы жана дос болуш керек. Эмоциялардын жарылышына жол бербөө керек жана сезимдерге эмес, акылга таянып иш-аракет кылыңыз..

Мугалимдин кесиптик этикасы төмөнкү багыттарда жүзөгө ашырылат.

1. Окуучуларга болгон сый-урматты көрсөтүү.
2. Окуучуларга сүйүү көрсөтүү. Бул мугалимдин окуучулардын түйшүктөрүнө жана муктаждыктарына кызыгуу көрсөтө билүүсүн, кыйын кырдаалда жардам берүүгө жана колдоо көрсөтүүгө умтулуусун чагылдырат.
3. Окуучуларга билбөө укугун берүү. Педагог жетишкен окуучуларды сүйүктүүсүнө айлантпай, баарына бирдей мамиле жасашы керек.

4. Окуучуну кандайдыр бир жасаган иши үчүн же жакпагандыгы үчүн ар дайым кек сактабай кечиримдүү болушу керек.

Бул компоненттер педагогикалык этиканын түзүмүндө гана эмес, анын педагогикалык ишмердүүлүктү уюштуруудагы маңызын жана маанисин чагылдырат.

Педагогикалык этиканы окуучулар менен болгон мамиледе ишке ашыруу.

Мугалим өзүнүн окутуучулук иш-аракеттеринин жүрүшүндө окуучулар менен өз ара аракеттенет. Ал алар менен мамиле түзүп, окуучунун ар тараптуу өнүгүүсүнө багытталган.

Мугалим балага үлгү болот. Албетте, ата-энелер негизги мисалдар бойдон калууда, бирок мугалим баланын курчап турган дүйнөнү таанып билүү процессинде бирдей маанилүү орунду ээлейт, өзүнүн түзүмүн жана аны менен болгон мамилесин өзүнүн мисалы менен көрсөтөт.

Ушул эрежелерди сактоо мугалим менен билим берүү мейкиндигинин башка катышуучуларынын ортосундагы өз ара мамилелердин жетиштүү тутумун түзүүгө мүмкүндүк берет.

Класс жетекчинин милдеттери

1. Журналды жүргүзүү
2. Окуучулардын өздүк делолорун жүргүзүү
3. Класс жамаатын уюштуруу: тапшырмаларды бөлүштүрүү, актив менен иштөө, класстын окуучуларын мектептин кенешине багыттоо, нөөмөтчүлүк ишине көмөктөшүү.
4. Бекитилип берилген каанадагы санитардык – гигиеналык номаларды сактоо
5. Тарбиялануучулардын тышкы көрүнүшүнө кам көрүү
6. Класс муктаждыктарын каржы жактан колдоого кам көрүү
7. Окуучулардын сабакка келүүсүн көзөмөлдөө (сабактарды себепсиз калтырган окуучуларды ат – энелер менен биргеликте көзөмөлдөйт тарбиялоого оор балдар боюнча социалдык педагог менен байланышат).
8. Окуу үчүн шыктандыруу чөйрөсүн түзүү
9. Классменен иштеген мугалимдердин ишмердүүлүгүн координациялоо.
10. Окуучулардын күндөлүктөрү менен иштөө алардын жетишүүсү боюнча ата – энелери менен байланышуу
11. Таланттуу балдардын өнүгүүсүнө жаодамдашуу окуучулардын таанып – билүү кызыгууларын өнүктүрүү, ой өрүшүн кеңейтүү (ийримдерге, факультативдик сабактарга конкурстарга,

- викториналарга олимпиадаларга, кароолорго тартуу;
экскурцияларды уюштуруу; театрда, көргөзмөлөргө алып баруу).
12. Окуучулар менен иштөө үчүн психологду тартуу
(ангемелешүүлөр циклы, жекече сунуштамалар).
 13. Класста жагымдуу микроклиматты түзүү, инсан аралык
мамилелерди жөнгө салуу.
 14. Айрым окуучуларды же бүтүндөй классты тартуу менен класста
чыгармачылык иштерди уюштуруу.
 15. Ден соолукту сактоо боюнча иш чараларды ар бир окуучунун
өзгөчөлүктөрүн эсепке алуу менен уюштуруу.
 16. Класстык сааттарды, жыйналыштарды, ангемелешүүлөрдү, ачык
сүйлөшүүлөрдү эсепке алуу менен уюштуруу.
 17. Колдо бар методикаларга, класста иштеген мугалимдердин жана
ата – энелердин пикирлерине ылайык окуучулардын инсанын
иликтөө.
 18. Окуучулардын мүнөздөмөлөрү менен иштөө.
 19. Окуучуларга кесип тандоого жардам берүү.
 20. Ата – эненин кароосуз калган балдардын (эгерде класста бар
болсо) укугун коргоо.
 21. Социалдык жактан коргоосуз категориядагы балдарды эсепке
алуу.
 22. Үй бүлөсү проблемалуу балдарды эсепке алуу.
 23. Тарбиясы оор өспүрүмдөрдүн, тобокел тобундагы жан жашы
жете электердин иштери боюнча инспекцияда каттоодо турган
балдардын жүрүм – турумуна байкоо жүргүзүү.
 24. Чейрек сайын ата – энелер үчүн тематикалык жыйналыштарды
өткөрүү.
 25. Үй булөлөрдөгү тарбия шарттарын иликтөө.
 26. Ата – энелер менен жекече иштөө
 27. Класстан окуудан тышкаркы ишмердүүлүгүн уюштурууга ата –